

ספטמבר 2005

האוניברסיטה העברית ירושלים

סטודנטים

נדד

קפוינטים

עבודת סיכום לקורס:

זכויות אדם, פמיניזם ושינוי חברתי

מוגשת ע"י: אתי ביטון

מיכל זיו

נעם פרי

ענת שטרמן

רונה משיח

תוכן העניינים

3	הקדמה
4	מבוא
חלק I - רקע תיאורטי	
6	פרק א' - השלכות העיסוק בזנות על הבריאות הגופנית והנפשית
7	פרק ב' - לקוחות תעשיית הזנות
9	מקורות
12	
חלק II - ביצוע הפרוייקט	
14	חלוקת העבודה
15	עלונים
16	מימון
18	כתבות לעיתונים
19	תגובות בדואר אלקטרוני
20	פאנל
21	סיכום
24	
חלק III - נספחים	
26	נספח א' - העלונים
27	נספח ב' - הכתבות
37	

הקדמה

במהלך סמסטר ב' של שנת הלימודים תשס"ה, קמנו שישה סטודנטים, וערכנו פרוייקט כחלק ממטרה רחבה למגר את תופעת הזנות בישראל. הפרוייקט התבצע כתוצאה של הקורס "זכויות אדם, פמיניזם ושינוי חברתי", שהועבר במהלך סמסטר א' ע"י ד"ר דפנה גולן-עגנון. בסוף הקורס התבקשנו לבצע פרוייקט התנדבותי כלשהו הנוגע לתחום הלימוד בקורס, ועבודה זו מוגשת כעבודת סוף קורס, המתארת את הפרוייקט שיזמנו וביצענו. העבודה מוגשת במשותף ע"י חמישה מחברי הפרוייקט בלבד, מכיוון שאורי, שהיה שותף מלא בביצוע הפרוייקט, הצטרף אלינו מיוזמתו, ולא השתתף בקורס לפני כן.

העבודה נחלקת ל-4 חלקים :

- רקע תיאורטי - בחלק זה שני פרקים המהווים סיכום תיאורטי של מה שלמדנו על שני היבטים חשובים של תופעת הזנות. מידע זה הנחה אותנו בתחילת הפרוייקט, ואף השפיעה על החלטות שקיבלנו במהלכו. הפרק הראשון מתאר את ההשלכות הנפשיות של העיסוק בזנות על הנשים שעוסקות בכך, והפרק השני דן בלקוחות התעשייה - אותה "צלע שלישית" נעלמת, שאליה ניסינו להפנות את מוקד העשייה שלנו.
- ביצוע הפרוייקט - חלק זה מתאר את הפרוייקט שביצענו הלכה למעשה. סקרנו את המטרות שהצבנו לעצמנו, דרכי הפעולה שבחרנו, ההחלטות שקיבלנו בכל שלב ושלב, עבודה עם גורמים חיצוניים, וכן הדינמיקה הפנימית שהתפתחה בינינו.
- נספחים - בחלק זה מופיע כל מה שפרסמנו והפצנו: העלוניים והכתבות. אנו רוצים להודות לנעמי לבנקרון, על תמיכתה הרבה והסכמתה להנחות את הפאנל, וליהודית אילני, רשף חן, משה נגבי ואורי קציר, משתתפי הפאנל. בנוסף, אנו מודים לעמותת "רוח חדשה", שסייעה במימון הפקת העלוניים הרבים שהפצנו, ולטלי ממרכז לייפר על הסיוע בפרסום הפאנל והתיווך מול רשויות האוניברסיטה. ולבסוף, אנו מודים גם לדפנה, שבלי הקורס שלה (עד כמה שקשה להודות בכך) הפרוייקט ככל הנראה לא היה קורס עור וגידים.

מי אנחנו שנגיד משהו על תופעת הזנות בישראל? מה לסטודנטים ולזה? שאלות אלה מעולם לא שאלנו את עצמנו. מתחילת הדרך ועד סופה ידענו מהן העמדות שלנו בנושא והרגשנו שיש לנו תפקיד ואחריות בהעברת הדעות שלנו על החברה, לחברה. היתה לנו מטרה אחת - לעורר שיח בנושא הזנות בישראל, תוך שימת דגש למקומו ואחריותו של הלקוח. למעשה התמקדנו בזנות של נשים, גם מפני שהיא נפוצה יותר וגם כדי שתהיה לנו היכולת להקיף ולתאר את התופעה ולומר עליה משהו. המקום והזמן היו מוגדרים - באוניברסיטה העברית בירושלים, במהלך סמסטר ב' תשס"ה. האמצעים היו הפצת עלונים, פרסום כתבות בעיתוני הסטודנטים ועריכת פאנל בנושא. זו היתה תוכנית העבודה שגיבשנו בפגישתנו הראשונה.

פגישה זו הובילה לשלושה חודשים של עבודה מאומצת שבה לא הכול היה ברור כמו המטרות שלנו. בחרנו לעסוק בנושא לא מקובל ולהסתכל עליו מנקודת מבט שכמעט ולא קיימת בשיח הציבורי. בחרנו להתייחס לקליינט, והדבר משתקף בשמנו "סטודנטים נגד קליינטים". אנחנו רואים בקליינט אחראי ראשי לקיומה של תופעת הזנות, הזנות בעינינו אינה עסקה לגיטימית אלא פעולה מבזה, משפילה אשר שוללת את האנושיות של העוסקים בה ומהווה אשורר של דפוסים פטריארכאליים. אנחנו נגד מיסוד. אבל איך אומרים את כל זה לקהל הרחב? איך מעוררים עניין וגם הזדהות? העברת מסרים לא מקובלים וניסיון להחדירם לקונצנזוס אינה משימה פשוטה. רצינו שאנשים יתעניינו, יקראו, יחשבו, וגם יסכימו איתנו.

אבל איך גורמים להם לעשות זאת? הזנות הוא נושא סקסי כי הוא עוסק לכאורה בסקס. אמירות פרובוקטיביות תמיד מושכות תשומת לב, אך הסכנה בהן היא שניתפס כלא רציניים ו/או מעצבנים. דרך אחרת להתייחס לנושא היא בצורה מדעית, לבסס את טיעונינו על מאמרים ומחקרים וסטטיסטיקות. אך הסטודנט הממוצע קורא כל כך הרבה מאמרי חובה, שלא בטוח שיהיה לו עניין לקרוא עוד בהתנדבות. בנוסף, מידע מחקרי מנותק קצת מהשטח, ואיננו פונה לרגש. רצינו ליצור אמירה רצינית, מנומקת ומעניינת שתמשוך את קהל הסטודנטים ותגרום להם לחשוב וגם להרגיש. הדרך שנקטה היתה שילוב של מתן אינפורמציה אמיתית ומבוססת מחקרית, ואיתה פנייה לרגש ואף יצירת פרובוקציות מדי פעם.

חלק I

רקע תיאורטי

פרק א' - השלכות העיסוק בזנות על הבריאות הגופנית והנפשית

מחקר תופעת הזנות הוא תחום חדש יחסית. בשנים האחרונות התפרסמו מאמרים רבים על הזנות, אך מעיון במאמרים אלו עולה כי ברובם עסקו המחברים בדעות ובאידאולוגיה ולא במחקרי שטח. הגישה לחקר הזנות טרם התגבשה באופן מדעי וכיום, עדיין מחליפה הדעה את הממצא המחקרי. מחקרי השטח המועטים בספרות עסקו ברובם בחקר של מחלות מין ובזנות המפיצות מחלות, ולא ברקע האישי והאנושי של הנשים והגברים העוסקים במתן שירותי מין (בן ציון ואחרים, 2004). נראה שחוקרים אלו הזדהו עם הלקוחות יותר מאשר עם הזנות. בניגוד למחקרים הקודמים, בהם הזנות הוצגה כמקצוע לכל דבר, בשנים האחרונות חוקרים טוענים כי לא ניתן למכור שירותי מין מבלי לחוות כאב רגשי וזק פסיכולוגי (Kramer, 2003). בפרק זה נתאר את ההשלכות על הבריאות הגופנית והנפשית על העוסקות בזנות (נתייחס בפרק אל נשים העוסקות בזנות, אך כל האמור חל גם על גברים וטרנסקסואלים העוסקים בזנות).

בניתוח מצבן הנפשי של העוסקות בזנות, עלינו לבחון תחילה את היסטוריית חייהן שקדמה לכניסה לעולם הזנות. ברוב המקרים מצבה הפיזי והנפשי המעורער של האישה הוא שמוביל אותה לעסוק בזנות. מחקרים שנעשים בשנים האחרונות, מראים שיעורים גבוהים של התעללות מינית בילדות בקרב אוכלוסיית הנשים שעוסקות בזנות. לדוגמא, מחקר שבדק את ההשפעות ארוכות הטווח של התעללות מינית בילדות, מצא כי 70% מהנשים דיווחו שגילוי העריות הוא הגורם שהשפיע על הדרדרותן לזנות (Silbert & Pines, 1983).

ענת גור מתארת במאמרה את התהליך השכיח בו מגיעה ילדה או נערה לעסוק בזנות. במקרים רבים, ילדות שגדלו בבית בו הן נפגעו מינית, הופכות לחסרות בית באופן סימבולי וקונקרטי כאחד. תפיסת מושג הבית מתעוותת, שכן הבית לא מספק עוד תחושות ביטחון והגנה, כפי שאמור להיות. הילדות חוות חרדה מפני השהיה בבית, בקרבת המתעלל בהן, ומעדיפות לעיתים קרובות לחיות ברחוב. אך החיים ברחוב אינם מגינים על ילדות אלו, אלא נהפוך הוא, הם חושפים את הילדות לסכנות נוספות, כמו מעשי אלימות ואונס. הילדות הבורחות מהבית נמצאות בסיכון גבוה להדרדרות לזנות. הסרסורים אורבים להן במקומות אליהן הן נמלטות, ומציעים להן תחילה בית ו'אהבה'. הנערות המבוהלות מהבריחה מהבית, נופלות כטרף קל לידיהם, ובהמשך, תוך הפעלת מערכת שיכנוע ולחצים, הסרסורים מאלצים אותן לעסוק בזנות (גור, 2004).

מערכת היחסים עם הסרסור כרוכה פעמים רבות בהתעללות פיזית, מינית ונפשית ומשקפת את הסיכון הגבוה לקורבנות חוזרת האופיינית לקורבנות גילוי עריות. הנערה תופסת יחסים קרובים באופן מעוות, כיוון שאדם קרוב, שהיה מופקד על ביטחונה ושלמותה הפיזית והנפשית, היה מתעלל בה. עיוות זה מאפשר לסרסור ליצור עם הנערה מערכת של יחסי ניצול והתעללות, כמו מערכת היחסים אליה הורגלה בביתה.

מחקר שנערך בקרב אסירות, זיהה שתי דרכים מובחנות לכניסה לזנות. לבריחה מהבית הייתה השפעה דרמטית על הכניסה לזנות בבגרות המוקדמת, אך מעט השפעה בהמשך החיים. התעללות מינית בילדות, בניגוד לכך, כמעט הכפילה את הסיכוי להיכנס לעולם הזנות והשפעה זו התגלתה כעקבית לאורך החיים. למרות ששכיחות השימוש בסמים היתה גבוהה יותר בקרב אלו שעסקו בזנות, לעומת אלו שלא עסקו, שימוש בסמים לא נמצא כגורם המסביר את הכניסה לזנות (McClanahan, 1999).

בניגוד לדעה הרווחת בציבור כי הזונה בוחרת לעסוק בזנות, המחקרים מעידים שבחירה נובעת ממנגנונים של קורבנות חוזרת, ולמעשה הזנות היא גילום מחדש של ההתעללות מהעבר. הגיל הממוצע לתחילת העבודה בזנות בארה"ב נע בין 13 ל-14. ההבחנה בין זנות של ילדים לזנות של מבוגרים היא שרירותית, כיוון שהילדה בת ה-15 העוסקת בזנות וגדלה להיות בת 18, לא בוחרת לפתע לעסוק בזנות, אלא פשוט ממשיכה להיות מנוצלת על ידי הלקוחות והסרסורים (Farley et al., 1998).

מחקרים רבים מראים שאלימות מינית ופיזית אחרת הן חוויות שגרתיות בקרב נשים העוסקות בזנות. גילוי עריות, הטרדה מינית, אלימות מילולית, מעקב, אונס, אלימות פיזית ועינויים מתרחשים בקביעות תוך כדי העיסוק בזנות (Farley et al., 2004). מעשים אלה כלפי הנשים, לא גורמים רק נזק פיזי, אלא גם מגדירים את האשה כאובייקט, כנחותה וכמלוכלכת. העצמי שלה, האינדיבידואליות שלה והאנושיות שלה מותקפים בשיטתיות ונהרסים. האישה מופחתת לוגינה, אנוס, שדיים ופה. היא מתנהגת כפי שהגבר רוצה שהיא תהיה (Dworkin, 1997). לפיכך, הזנות עצמה צריכה להיתפס כצורה של אלימות נגד נשים והפרה של זכויות אדם, שגורמת בהכרח להשפעות טראומטיות אצל קורבנותיה (Farley and Barkan, 1998).

המחקר הגדול ביותר בתחום זה הקיף תשע מדינות ברחבי העולם וכלל 854 נשים וגברים שעסקו בזנות. מתוכם, 65%-95% הותקפו מינית בילדותם (קשה להעריך במדויק, כיוון שרבים אינם חושפים זאת), בין 70%-95% נפלו קורבן לאלימות גופנית, 60%-75% נאנסו, ו-68% ענו על הקריטריונים לאבחנה של הפרעת לחץ פוסט טראומטית (PTSD). 89% הביעו רצון להפסיק את העיסוק בזנות (Farley et al., 2004).

חוקרים שסיכמו נתונים מארבעה מחקרים שונים, הגיעו למסקנה כי העוסקות בזנות חוות טראומה בילדות, אלימות תוך כדי העיסוק בזנות, שימוש בסמים והפרעות פסיכיאטריות בשיעורים גבוהים מאוד. כמעט כל מי שעוסק בזנות סובל לפחות מאחת ההפרעות: הפרעת לחץ פוסט טראומטית, הפרעת ניתוק, הפרעת מצב רוח או התמכרות לסמים (Ross, Farley, & Schwartz, 2003). הפרעות ניתוק נפוצות בכל סוגי הזנות, ומקושרות לשיעורים גבוהים של התעללות בילדות. מדובר על מנגנון הגנה פסיכולוגי, המאפשר שרידות נפשית. זוהי אסטרטגיית בריחה והימנעות, בה אכזריות האדם הבלתי-נתפסת גורמת לשבירת העצמי לחלקים, במטרה לשאת את הפחד והכאב הנוראיים (Ross Farley & Schwartz, 2003). הניתוק

הרגשי במהלך מגע מיני שמתארות קורבנות גילוי עריות, דומה מאוד למצב הפסיכולוגי המתואר עלי ידי נשים העוסקות בזנות. כך ניתן לומר, כי הניצול המיני במשפחה הוא מעין "אימון" לשימוש במנגנון הניתוק במהלך קיום יחסי מין, מנגנון המשמש את האישה מאוחר יותר, במהלך העיסוק בזנות (Miller, 1986).

מחקר שנערך בקרב נשים הצורכות קוקאין, מצא שאצל נשים שעסקו בזנות, ההתמכרות לסם היתה חמורה יותר והן השתמשו בו בעיקר כדי להתמודד עם חוויות שונות הקשורות לעיסוק בזנות. זונות דיווחו על שימוש בסם כדי להגביר תחושות של ביטחון, שליטה, קרבה לאחרים, וכדי להפחית רגשות אשמה ומצוקה מינית. קשה לקבוע סיבתיות בין התלות בסם לזנות. לטענת החוקרים, נשים לעיתים נכנסות לזנות על מנת לממן את הסמים, אך העיסוק בזנות לרוב מגביר את צרכתם, על מנת להתמודד עם המצוקה הנפשית והטראומה הנגרמת מעיסוק זה (Young et al., 2000). לפי מחקר אחר, הנערך בקרב נשים העוסקות בזנות ומשתמשות בסמים, 59% דיווחו על שימוש בסמים בכדי "לא לחוש", 70% נעזרו בסמים כדי לנתק את עצמן רגשית, 44% כדי להתמודד עם הפחד מפגיעה תוך כדי העיסוק בזנות, ו-54% ציינו כי זה הכרחי שיהיו בתחושת "היי" כדי לעבור את המגע המיני עם הלקוח (Kramer, 2003).

במחקר תשע המדינות נמצאו בעיות בריאותיות רבות, שהיו תוצאה ישירה של האלימות בזנות, כמו גם תוצאה של מצוקה כרונית. למרבה הצער, הסימפטומים הגופניים והנפשיים לא נעלמים לאחר הפסקת העיסוק בזנות, ולעיתים הם אף גוברים. 38% מהבעיות הפיזיות שדווחו, כמו כאבים, חוסר תחושה בגפיים, בעיות ראייה, בעיות שיווי משקל, אלרגיות וכדומה, חלו בתדירות גבוהה יותר בקרב אלו שהפסיקו לעסוק בזנות בהשוואה לאלו שעדיין עוסקות בכך. המצוקה הנפשית ממשיכה, אף היא, לאחר הפסקת העיסוק בזנות (Farley et al., 2004).

מחקר נוסף שבחן את החוויות הרגשיות של נשים העוסקות בזנות, גילה כי נשים חוות רגשות שליליים רבים תוך כדי המגע המיני עם הלקוחות, בהם עצב, חוסר ערך, כעס, חרדה ובושה. 94% מהנשים ציינו כי יעזבו את הזנות לעיסוק אחר עם הכנסה זהה. 119 הנשים, שעסקו בשמונה סוגי זנות שונים, ציינו כי העיסוק בזנות היה חוויה שלילית או טראומתית 90% מהזמן. 73% מהזונות תיארו כי בזמן המגע המיני הן דוחקות את רגשותיהן האמיתיים, 52% דיווחו כי בזמן המגע המיני חשו כאב פיזי ו-76% דיווחו כי חשו כאב רגשי. 77% דיווחו כי ההערכה העצמית שלהן ירדה מאז שהחלו לעסוק בזנות (Kramer, 2003).

האלימות הקיצונית אליה נחשפות העוסקות בזנות לא מאפשרת לראות את הבחירה במקצוע זה כבחירה חופשית. במקום זאת, הזנות חייבת להיות מובנת כאלימות מינית נגד נשים. אף על פי שרוב המחקרים בנושא נכתבו על ידי חוקרים פמיניסטיים, וייתכן שהאידיאולוגיה השפיעה על תוצאות מחקריהם, אל לנו להתעלם מהתמונה העגומה המתקבלת מהנתונים. אנו חייבים להתמקד בשינוי המערכת החברתית המאפשרת את הזנות, ובמקביל על החברה לעזור לטפל במצוקה הנפשית של אותן נשים.

פרק ב' - לקוחות תעשיית הזנות

אחת השאלות הראשונות עימן היה עלינו להתמודד בראשית הפרוייקט היא: "מי הוא קהל היעד שלנו?". התשובה לשאלה זו נגזרת משאלה רחבה יותר - מי הם האנשים המשלמים עבור מין? האם ניתן לאפיין אותם, או לכמת את חלקם באוכלוסיה? מאליו ברור ששאלה זו היא שאלת מפתח ראשונית ביותר לצורך עבודתנו המשותפת. בכדי למגר כל תופעה חברתית, עלינו ראשית להגדירה, לאפינה, ולבדוק מה מניעה החברתיים והכלכליים. במקרה של מוסד הזנות, ברור שהלקוחות הם המנוע הכלכלי שעליו מושתתת התעשייה, והם אלה שמאפשרים לה לשגשג. כדברי מליסה פארלי: "דרוש כפר כדי ליצור זונה" (It takes a village to create a prostitute) (Farley, 1998).

למרות כל זאת, מעטים הם המחקרים העוסקים בצרכני תעשיית המין. הסיבות לכך מגוונות, אך ככל הנראה נעוצות בשני גורמים מרכזיים (Monto, 2004). האחד נוגע לבעיות המתודולוגיות הקשות, המתעוררות בכל מחקר שקשור להרגלי המין של אנשים. קשה מאוד למצוא מדגם מייצג של נחקרים, כמו גם לבדד את המשתנים השונים שיכולים להשפיע על התופעה הנחקרת. כאשר מדובר בצריכת שירותי מין בתשלום, קשה אף למצוא נבדקים שיסכימו להתראיין או למלא שאלונים בצורה חופשית ואמיתית. שהרי במרבית המקרים מדובר בפעולה שנעשית בחשאי, ולצרכן תהיה לפחות סיבה אחת להסתירה: מהחוק, מבן/בת הזוג, מבני המשפחה האחרים וכו'. מלבד הקשיים המתודולוגיים, נראה שהעיסוק בלקוחות נדמה למרבית החוקרים לא מעניין, מכיוון שצריכת מין נחשבת בחוגים רבים פעולה נורמטיבית לחלוטין, משהו ש"כולם עושים". לפיכך, העיסוק המחקרי בתופעת הזנות התמקד בעיקר בנשים ובגברים העוסקים במתן שירותי מין, ולא בלקוחותיהם.

האתגר הקשה ביותר בעניין זה הוא הניסיון לכמת את היקף התופעה, כלומר להעריך כמה אנשים מתוך כלל האוכלוסיה הם צרכני מין בתשלום. המחקר המקיף הראשון שניסה לענות על שאלה זו הוא מחקר המקיף של אלפרד קינסי על הרגלי המין של האמריקאים, שנערך בשנות ה-30 וה-40. במחקר זה נטען כי 69% מן הגברים האמריקאים צרכו מין בתשלום לפחות פעם אחת במהלך חייהם (Kinsey, 1948). כידוע, מחקרו של קינסי ספג ביקורות רבות, בין היתר על רקע הבעיות המתודולוגיות שהועלו לעיל במחקרים מסוג זה. כל המחקרים שנעשו מאז מצביעים על שיעורים נמוכים בהרבה, אך עדיין משמעותיים, ומשתנים ממדינה למדינה (מדובר על אחוז הגברים ששילמו עבור יחסי מין לפחות פעם אחת בחייהם, מתוך כלל אוכלוסיית הגברים):

- בארה"ב - 16% (Michael et al., 1994).

- ברוסיה ובפינלנד - בין 10% ל-13% (Haavio-Mannila & Rotkirch, 2000).

• בשבדיה - 12.5% (Ministry of Industry, 2003).

• בנורבגיה - 11% (Leridon, Zesson, Hubert 1998).

• בהולנד - 14% (Leridon, Zesson, Hubert 1998).

• בשוויץ - 19% (Leridon, Zesson, Hubert 1998).

• באיטליה - 17% (Raymond, 2004).

• בספרד - 39% (Leridon, Zesson, Hubert 1998).

במדינות מתפתחות, השיעורים גדולים בהרבה ועולים עד כ-70%-60 בקמבודיה ו-75% בתאילנד (בראון, 2002).

אחוזים אלה עשויים לשקף את הלוך הרוח במדינות מסויימות ביחס לתופעת הזנות, ואת ההבדלים התרבותיים והנורמטיביים ביחס למין קנוי באופן כללי. אך הם אינם מספקים מידע מלא, שכן אין ספק שכמות לא קטנה מאותם צרכנים שילמו עבור מין פעם אחת בחייהם בלבד, בעוד אחרים עושים זאת על בסיס קבוע. נסיונות להעריך את כמות הלקוחות הקבועים הביא לתוצאות שונות מאוד, ככל הנראה בשל בעיות מתודולוגיות כגון הגדרות שונות. לדוגמה, בארה"ב התברר כי רק כחצי אחוז מהגברים משלמים עבור מין פעם בשנה או יותר (Michael et al., 1994), אך בגרמניה נטען כי 18% מהגברים מהווים לקוחות קבועים (Raymond, 2004).

בישראל עדיין לא נעשה מחקר בסיסי על כמות הלקוחות, או תדירות צריכת המין הקנוי. הנסיון המקיף ביותר להתמודד עם שאלה זו נעשה מהכיוון ההפוך - להקיש על היקף התופעה מתוך הערכת כמות הביקורים בבתי בושת, ולא מתוך כמות הלקוחות. ההערכה מתבססת על נתוני המשטרה, שגורסים כי קיימות בישראל כ-3,000 זונות פעילות בכל רגע נתון. מחקרי שטח שראיינו עשרות קורבנות סחר הגיעו לממוצע של כ-12 לקוחות שמבקרים אצל כל אחת ביום (Chudakov et al., 2001). מספרים אלה מניבים את ההערכה, שבכל חודש מתקיימים כמיליון ביקורים בבתי הבושת בישראל (לבנקרון ודהאן, 2003).

לצד נסיונות אלה להעריך כמה לקוחות קיימים "בשוק", מעניינים גם המחקרים העוסקים בדמות הלקוח, בנסיון לאפיין את קהל צרכני המין הקנוי. קיימים מחקרים אמפיריים, בהם נדגמה אוכלוסייה מסויימת, ונערכה השוואה בין אלה שהצהירו כי קנו שירותי מין, לבין אלה שהצהירו שלא עשו זאת, על בסיס פרמטרים דמוגרפיים, סוציו-אקונומיים, וההיסטוריה המינית. למשל, במחקר כזה שנערך באוסטרליה (שם תעשיית המין ממוסדת ומפוקחת ע"י הממשלה), התברר כי הלקוחות היו בממוצע יותר מבוגרים,

פחות משכילים, ולא היו להם בני זוג קבועים. בכל שאר הפרמטרים שנבדקו לא נמצא כל הבדל בין שתי האוכלוסיות. התברר גם, כי הסיבה המרכזית לצריכת מין קנוי, היא סיפוק הצרכים המיניים, לצד האפשרות להשיג מין באופן קל ונוח, וכן לשם הבידור שבדבר (Pitts et al, 2004).

מחקרים אחרים מנסים ללמוד על דמות הלקוח באופן עקיף, ע"י ביצוע ראיונות עם מאות נשים שמספקות שירותי מין, מגלים תמונה שונה, אולי בגלל הגישה השונה שמנטרלת בעיות מתודולוגיות שונות. מחקרים אלה מגלים לרוב, כי הלקוחות מגיעים מכל שכבות האוכלוסיה ללא הבדלי גזע, דת, גיל, השכלה, תעסוקה, מצב כלכלי ומצב משפחתי. לדוגמה, במחקר כזה שנערך בארה"ב, הסתבר כי בניגוד להערכות, למעלה מ-70% מצרכני המין היו נשואים (Raymond, 2004). במחקר שנערך על לקוחות ב-5 מדינות שונות, הסתבר כי רוב הלקוחות היו בוגרי תיכון או אוניברסיטה, וכמעט כולם היו בעלי השכלה גבוהה יותר מהנשים שאת שירותיהן קנו (Raymond, D'Cunha, et al., 2002).

"דמות הלקוח הישראלי" עדיין לא זכתה למחקר אמפירי מקיף. ההערכות היחידות שיש בנמצא מגיעות מראיונות עם נשים נסחרות, שנערכו ע"י מוקד הסיוע לעובדים זרים של האוניברסיטה העברית, או ע"י עיתונאים. מראיונות אלה מצטיירת תמונה לפיה גם בישראל אין ללקוחות מאפיינים ברורים, המבדילים אותם משאר האוכלוסיה במוצאם, השכלתם, מצבם המשפחתי וכו'. רובם המכריע בעלי אזרחות ישראלית, הקבוצה השניה בגודלה היא דוברי ערבית (פלשתינים ואזרחי ישראל), ורק מיעוט שבמיעוט הם עובדים זרים (בן ישראל ולבנקרון, 2005). כדברי ג'קי יזדי, בעליו לשעבר של בית הבושת הגדול בארץ: "הקליינטים היו גברים. כו-לם. כל מי שיש לו בין הרגליים איבר מין גברי הוא קליינט" (שביט, 2002).

באשר ליחס החברה כלפי הלקוחות, נערך בישראל סקר ע"י מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנוגע לסחר בנשים (הלר, 2003). בסקר התגלה כי כ-87% מהאוכלוסיה מגדירה את סוחרי הנשים כפושעים, וכ-57% מגדירים את הנשים הנסחרות כקורבנות. לעומת זאת, את הלקוחות מגדירים כ-20% מהאוכלוסיה כפושעים, כ-40% מגדירים אותם כמשתפי פעולה לפשע, וכ-21% לא רואים בהם אשמים כלל. נתונים אלה מלמדים על אמביוולנטיות גבוהה יחסית ביחס ללקוחות, ואף על יחס סלחני כלפיהם. גם החוק בישראל מתייחס ללקוחות בסלחנות יחסית, והוא אינו רואה בלקוח עבריין שיש להעניש. יחד עם זאת, ניתן להפליל במסגרת עבירת האינוס המופיעה בחוק הפלילי, לקוחות הנוהגים באלימות, כפי שנעשה במקרה אחד עד כה (בית המשפט המחוזי באר-שבע, 2004).

- בית המשפט המחוזי באר-שבע (2004). פח (ב"ש) 904/03, מדינת ישראל נ' סרגי זלצקי.
- בן ישראל, ח' וני לבנקרון (2005). משוואה עם נעלם – לקוחות של נשים הנסחרות בתעשיית המין בישראל. מוקד סיוע לעובדים זרים, האוניברסיטה העברית ירושלים.
- בן-ציון, י', צודקוב ב', צויקל ג' ובלמייקר ח' (2004). עבודה במין ממוסחר- היבטים נפשיים והשלכות רפואיות. הרפואה, כרך 143, חוברת א'.
- בראון, ל' (2002). שפחות מין - סחר נשים באסיה. תל-אביב, 2002.
- גור, ע. (2004). "הסרסור שלי לא היה צריך ללמד אותי כלום. אבא לימד אותי הכל בבית". גילוי עריות כגורם מרכזי בהדרדרות של נשים ונערות לזנות, סמים ופשע. מתוך: סלומון, ז., וזליגמן, צ. (עורכות). הסוד ושיברו- גילוי עריות: מאפיינים, השלכות וגרכי טיפול, קובץ מאמרים. אוניברסיטת תל אביב.
- הלר, א' (2003). ממצאי סקר דעת קהל בנושא הסחר בנשים בישראל. הכנסת - מרכז מחקר ומידע, ירושלים.
- לבנקרון נ' ויי דהאן (2003). אשה עוברת לסוחר. מוקד סיוע לעובדים זרים, האוניברסיטה העברית ירושלים.
- שביט, א' (2002). נגמר הבית זונות. מוסף 'הארץ' 2.11.2002.
- Chudakov, B, I. Keren, R.H. Belmaker & J. Cwikel (2001). The Motivation and Mental Health of Sex Workers. Journal of Sex and Marital Therapy, Vol. 28, No. 4.
- Dworkin, A. (1997). Prostitution and Male Supremacy. In: Life and Death pp. 139-151. New York: Free Press.
- Farley, M. (1998). *About Prostitution Research and Education*. <<http://www.prostitutionresearch.com/about.html>> (Last Retrieved 16th August 2005).
- Farley, M., Cotton, A., Lynne, J., Zumbek, S., Skiwak, F., Reynes, M.E., Alvarez, D. & Sezgun, U. (2003). Prostitution and Trafficking in Nine Countries: An Update on Violence and Posttraumatic Stress Disorder. In M. Farley (ed.) Prostitution, Trafficking & Traumatic stress. Binghamton, NY: The Haworth Press. Inc.
- Farley, M., Barkan. H. (1998). Prostitution, Violence against Women, and posttraumatic stress disorder. Women & Health.27, 3. pp 37-49.
- Farley, M., Baral, I., Kiremire, M., & Sezgun, U. (1998). Prostitution in Five Countries: Violence and posttraumatic stress disorder. Feminism & psychology, 8.4. pp 425-426.
- Haavio-Mannila E. and A.Rotkirch (2000). Gender liberalisation and polarisation: Comparing sexuality in St. Petersburg, Finland and Sweden. The Finish Review of East European Studies, Vol. 7, No. 3-4.

- Kinsey A., B. Wardell, C. Pomeroy, E. Martin. (1948) Sexual Behavior in the Human Male.
- Kramer, L.A.(2003). Emotional Experiences of Performing Prostitution. In M. Farley (ed.) Prostitution, Trafficking & Traumatic stress. Binghamton, NY: The Haworth Press. Inc.
- Leridon H., G. Zesson, M. Hubert (1998). The Europeans and their Sexual Partners. In: N. Bajos and T. Sandfort (eds) Sexual Behaviour and HIV/AIDS in Europe.
- McClanahan, S.F., McClanahan, G.M., Abram, K.M. & Teplin, L.A. (1999). Pathway into Prostitution Among Female Jail Detainees and Their Implication On Mental Health Services. Psychiatric Services, 50, pp 1606- 1613.
- Michael, R. J. Gagnon, E. Laumann, G. Kolata. (1994). Sex in America: A definitive Survey.
- Miller E.M.(1986) Street women. Philadelphia. Temple University press.
- Ministry of Industry, Employment, and Communications in Sweden (2003). Fact sheet on prostitution and trafficking in women.
- Monto, M (2004). Female Prostitution, Customers, and Violence. Violence against Women.10,2. pp 160-188.
- Pitts, M., A. Smith, J. Grierson, M. O'Brien, S. Misson (2004). Who Pays for Sex and Why? An Analysis of Social and Motivational Factors Associated With Male Clients of Sex Workers. Archives of Sexual Behavior. 33,4. pp. 353–358.
- Raymond, J., D'Cunha, J., Ruhaini Dzuhayatin, S., Hynes, H. P., Ramirez Rodriguez, Z., & Santos, A. (2002).A comparative study of women trafficked in the migration process: Patterns, profiles and health consequences of sexual exploitation in five countries (Indonesia, the Philippines, Thailand, Venezuela, and the United States). North Amherst, MA: Coalition Against Trafficking in Women.
- Raymond, J. (2004). Prostitution on Demand, Legalizing the Buyers as Sexual Consumers. Violence against Women.10,10. pp 1156-1186.
- Ross, C.A., Farley, M., & Schwartz, H. L., (2003). Dissociation Among Women in Prostitution. In M. Farley (ed.) Prostitution, Trafficking & Traumatic stress. Binghamton, NY: The Haworth Press. Inc.
- Silbert, M.H., & Pines, A.M. (1983) Early sexual exploration. Social Work. 28, 295-289..
- Young, A.M., Boyd, C. & Hubbell, A. (2000). Prostitution, Drug Use, And Coping with Psychological Distress. Journal of Drug Issues. 30, 4, pp 789-800.

חלק II

ביצוע הפרוייקט

חלוקת העבודה

חלוקת העבודה בין חברי הקבוצה התפצלה כבר בהתחלה באופן טבעי וברור. רונה ריכזה את כל המשימות. היא דאגה לתיאום בין כל החברים ושמירה על המשך עבודה מובנה. כולנו פנינו אליה לעדכון, שאלות, ייעוץ, וחשנו כי היא, שהגתה את הרעיון לפרויקט, גם לקחה על עצמה את התפקיד התובעני, מבחינת זמן, ומבחינה מנטלית, של ניהול הפרויקט. נעם היה אחראי על כתיבת הנוסחים הראשוניים לעלונים, תפקיד מאתגר שכן, העלונים היו לב העשייה שלנו. נוסף על כך, נעם ניהל את המענה לתגובות שהתקבלו באי-מייל שפתחנו לצורך הפרויקט, דבר שדרש מחויבות רבה. סמכנו על הרגישות שלו ועל הנאמנות שלו לקו האידיאולוגי שלנו. אורי אסף את מרבית המידע התיאורטי והסטטיסטי ממחקרים קיימים, וכן ביצע בפועל את שכפול העלונים וחלוקתם בין חברי הקבוצה. הערכנו את המסירות שלו לפרויקט שלנו למרות שלא לקח חלק בקורס שממנו צמח הפרויקט. אתי הביאה איתה את הראיה של הפן החברתי-כלכלי של התופעה, אספה חומר רב על הנושא, תוך דגש ומחויבות רגשית לפרויקט. מיכל הקדישה מאמצים רבים בתכנון ובעשייה לקראת הפאנל, ובחיפוש עקשני ומסור אחר דוברות שיוכלו להשתתף בו. ענת הביאה איתה ניסיון ארגוני, והתמקדה בהדגשת הפן הפסיכולוגי של השפעת העיסוק בזנות על הזונות עצמן. תפקידים נוספים נלקחו בעת הצורך, ויפורטו בהמשך.

במפגש הראשון, שנערך ב-28.2.05 גיבשנו את הקו האידיאולוגי שלנו כלפי התופעה, שהנחה את המשך פעילותנו. בד בבד, עסקנו בחיפוש חומר תיאורטי בנושא זנות, ובכלל זה היקף הזנות בישראל, זנות קטינים, פעילות הרשויות בנושא, המחקר הפסיכולוגי על העיסוק בזנות וגורמי התופעה ברמה החברתית. מידע זה היה דרוש לנו גם כדי שנחליט איזה אינפורמציה להפיץ בקמפוס, אולם ראשית כל, כדי שנוכל אנו לקבל תמונה רחבה יותר של הנושא בטרם נפעל. החיפוש אחר מידע הוביל אותנו למספר תובנות שעיצבו את עבודתנו בהמשך. גילינו כי השיח סביב תופעת הזנות בישראל ממזער את תפקידו של הלקוח בקיומה של התופעה, דבר שחזק את תחושתנו בדבר החשיבות של הראיה המיוחדת שלנו את התופעה.

בעקבות הפצת העלון הראשון, 'מחפשת עבודה', העלו בפנינו סטודנטים את הטיעון שמיסוד הינו הדרך היחידה למנוע את העוולות עליהן דיווחנו. יחד עם זאת, נראה כי עלון זה השיג את שביקשנו. הוא נועד לטלטל ולזעזע את הקמפוס, ובכך לעורר את הדיון בנושא הרדום, וזה בדיוק מה שהתרחש. גם אם מן התגובות הראשוניות נדמה היה לחלקנו כי לא הצלחנו להעביר את המסר בצורה ברורה, ואולי אף לגרום נזק, בכל זאת הצלחנו להניח את הדיון בנושא הזנות על סדר היום בקמפוס. בהמשך, יכולנו לנסות לכוון יותר אל המצע שלנו ולמקדו, באופן שלא הותיר מקום לספק לגבי התפיסה שלנו את הנושא.

תוך כדי החלוקה, פנו אלינו סטודנטים, החל שיח בקמפוס והתגובות באינטרנט היו רבות. רבים כתבו ושאלו מי אנחנו, מה המטרה שלנו וכו'. הבנו כי לא ניתן להמנע מלהרחיב את הדיון, ולהתייחס להיבט הממסדי של תופעת הזנות בישראל. אולם, המשמעות של דברים אלו בפועל לא הייתה פשוטה. ראשית, הסכמנו על כך שבמסר הכתוב והישיר שלנו מול הסטודנטים בקמפוס אנו נוקטים עמדה ברורה נגד מיסוד הזנות, ובד בבד התעקשנו להדגיש שהעניין שלנו הוא הלקוח. הקמפיין שלנו כוון לקהילת הסטודנטים, כאשר המסר המרכזי הוא שביד כל סטודנט לעשות שינוי. ההתעקשות לשמור על מסר זה לא הייתה קלה. השיחות עם סטודנטים ברחבי הקמפוס פעמים רבות הובילו את הדיון במהירות רבה לשאלת המיסוד, תוך שאנו מנסים לחזור ולכוון לזיהוי האחריות האישית שבמסר שלנו. העלון הבא, 'נוח לך', העביר את המסר בצורה ברורה - הוא הפנה אצבע מאשימה כלפי הלקוח באופן הישיר ביותר.

עלון נוסף שכיוון להעצים את המסר הזה הוא 'מי הולך לזונה'. נשאלנו רבות מדוע אנו פונים לסטודנטים, כי הרי הסטודנטים אינם מהווים את הפרופיל של קליינט טיפוסי. מטרת העלון אם כן, הייתה להדגיש כי התופעה איננה שולית, כמו גם לשבור מיתוסים בנוגע לזהות הלקוח הטיפוסי. הדרך שבה בחרנו לעשות זאת הייתה לצטט ממחקר שנעשה על פרופיל הלקוח. מסקנות המחקר היו כי מתוך כלל צורכי שירותי המין, חתך האוכלוסייה הרחב ביותר הוא גברים, יהודים, חילוניים, בני 40-30. אולם כאשר הגענו לשלב ניסוח העלון התעוררה בעיה אחרת - המידע אמנם מנפץ מיתוסים נפוצים לפיהם לקוחות הם סוטים, ערבים, ואנשים מן השוליים, אך המסקנה הנובעת ממנו מחלישה את המסר שרצינו להעביר. שכן, אם קניית מין זו באמת פעולה נורמטיבית שכולם עושים, אולי זה בעצם בסדר. בנוסף, מרבית הסטודנטים כלל לא משתייכים לחתך הזה (גיל 40-30) ולכן זה לא מסביר למה אנו פונים אליהם. לאחר שני מפגשים ארוכים ומייגעים, בהם דנו והתווכחנו על האופן בו כדאי לנסח את הדברים - מבלי להגיע להסכמה כלשהי - נאלצנו להתפשר על ניסוח, שהיווה את הרע במיעוטו, אף שגם ממנו לא היינו מרוצים.

באשר לעניין הסטת הדיון מן האחריות האישית לנושא המיסוד, החל להתעורר אצל חלקנו חשש, שמא הפצת האינפורמציה המזעזעת על חוויית הזנות תוביל את קהל היעד, אשר אינו בקיא בנושא, למסקנה

שאופציית המיסוד היא העדיפה. העלון 'מה קורה כשהזנות ממוסדת', שהופץ בסמיכות לפאנל, סייע לנו להדגיש ולחדד את הטיעונים שבהם אנו מחזיקים נגד מיסוד הזנות. ניסינו להציג בעלון זה מה קורה במדינות בהן הזנות עברה רגולציה והיא מותרת ע"י המדינה. ניסחנו זאת בצורה של השוואה, כלומר נקודות לחיוב מול נקודות לשלילה. המחלוקת סביב האיזון ליוותה אותנו במהלך פעילותנו בהקשרים שונים. ציר הויכוח המרכזי בעניין זה נגע לשאלה האם עלינו להציג במהלך הקמפיין את שתי העמדות בצורה מאוזנת, על מנת להיתפס כהוגנים ואמינים, או שמא עלינו להטות את הדיון לטובת המסר שאנו מנסים להעביר. בדיון סביב העלון 'מה קורה כשהזנות ממוסדת', חלקנו סבר כי מספר הטיעונים בעד המיסוד צריך להיות שווה למספר הטיעונים נגד המיסוד, או לכל הפחות להציג את כל הטיעונים הקיימים בעד. אולם, לבסוף הכף הוכרעה לטובת אלו שסברו כי יש לחזק את הטיעונים שאנו מחזיקים בהם כדי לכוון את קהל היעד לעמדה שלנו. זאת, באמצעות ריכוז הטיעונים בעד המיסוד לנקודה אחת, אל מול ציון ארבעה טיעונים נגד.

מחלוקת נוספת התעוררה סביב העלון 'כמה רוע אפשר לבלוע'. גם הפעם התעורר החשש להגינות הקמפיין. העלון, שהציג נתונים על חוויות של נשים העוסקות בזנות, העלה אצלנו את השאלה האם יש צורך לגבות את הנתונים כנהוג באקדמיה, או שמא ניתן לוותר על כך מפאת חוסר מקום. אורי התעקש להקפיד על מספרים מדויקים ולציין מניין נלקחו הנתונים בשיטת הערות השוליים. לדידו, הרושם שיווצר ע"י הבאת הסימוכין יהיה אמין יותר, בייחוד לאור העובדה שאנו פועלים בתוך האוניברסיטה. לעומתו אתי ורונה גרסו כי ניתן לנצל את המקום לנתונים נוספים שיחזקו את המסר שלנו. לבסוף הוחלט לציין את המקורות, ובכך לאפשר לסטודנטים לאמת את הנתונים.

הפצת העלונים נערכה על ידי חלוקת הקמפוס למספר אזורים עיקריים - אולמות טבע, משפטים, מסדרונות רוח וחברה, חוות המחשבים והספרייה המרכזית. כל אחד מאיתנו קיבל אזור אחד או יותר לחלוקה, והשתדלנו להפיץ את העלונים בשעה מוקדמת ככל הניתן. נוסף לכך, אורי ונעם נשאו את המסר גם לקמפוס שבגבעת-רם. התגובות שקבלנו תוך כדי חלוקה היו רבות ומגוונות, ונראה כי עבור כולנו החלוקה העניקה את התחושה המספקת של התממשות, תזוזה, התעוררות ושיח חדש בקמפוס. התחושה הכי מספקת עבורנו הייתה לראות סטודנטים עומדים וקוראים את העלון ולאחר מכן מכניסים אותו לתיק. מחלוקה לחלוקה קיבלנו תחושה שהקמפוס מחכה כבר לקבל את העלון הבא.

כל העלונים שהופצו מרוכזים בנספח א' שבעמוד 45.

על מנת שנוכל להתחיל בהפצת העלוניים, היה לנו צורך בסכום כסף ראשוני, שאותו קיבלנו מדפנה. כבר לאחר הפצת העלון הראשון, הבנו כי יש צורך במימון נוסף כדי להגדיל את כמות העלוניים, על מנת שהמסר יגע בכמה שיותר סטודנטים. מטבע הדברים, עלה הרעיון לפנות לעמותת "רוח חדשה", מאחר וידענו כי הם מעודדים עשייה חברתית בקרב הסטודנטים. מיכל פנתה לנציג "רוח חדשה" ונענתה בחיוב במקום. מכיוון שהבקשה נתקבלה בקלות יתר, עלה בינינו החשש שמא ב"רוח חדשה" עשויים לנסות ולשייך אותנו, "סטודנטים נגד קליינטים", באיזו שהיא צורה אליהם. מכיוון שהימים היו ימי טרום בחירות לאגודת הסטודנטים, אנו מצידנו לא רצינו להיות מזוהים עם אף אחד מתאי הסטודנטים. זאת, לאור העובדה שסטודנטים רבים הגיבו בפליאה על כך שאנו מובילים קמפיין מתוך אחריות חברתית ויוזמה אישית, וללא אינטרסים, ואנו קיווינו שנתונים אלו יסייעו לקהל הסטודנטים הספקן והחשדן לקבל את המסר שלנו ביתר קלות. כמובן שלא היינו מעוניינים לפגום ביתרון זה, ובה בעת רצינו גם לנצל את ההזדמנות להעביר את המסר החשוב, שיש צורך בעשייה סטודנטיאלית התנדבותית נטולת אינטרסים אישיים. בפניה חוזרת של אורי ורונה ל"רוח חדשה" בעניין חששות אלו, שמחנו לגלות כי לא הייתה להם כל כוונה כזאת. בנוסף, הם נתנו לנו להשתמש בשירותי המשרד שלהם ללא הגבלה.

כתבות לעיתונים

במסגרת השאיפה שלנו להגיע לכמה שיותר אנשים, פנינו לכל עיתוני הסטודנטים בבקשה לפרסם כתבה. רוונה, נעם ואורי לקחו על עצמם לכתוב כתבות, ותיקנו אחד לשני את התוצר הסופי. חברתנו נעה, כתבת בעיתון "דור ג'", ניסתה להבטיח לנו מקום בגיליון הבא שלהם שעסק בנושא "גבריות". בעיתון אמורה היתה להתפרסם כתבה מאת רוונה ואורי, שתציג אותנו ואת עמדותינו. לכאורה אין כתבה שתתאים יותר לגיליון בנושא גבריות מאשר זו. אולם, בסופו של דבר הכתבה לא התפרסמה בעיתון, משיקולים (פוליטיים) של חברי המערכת והאכזבה הייתה גדולה. חודשיים לאחר מכן הכתבה התפרסמה בגיליון המקוון של העיתון "קפה פוליטי".

כתבה נוספת מאת אורי ורוונה פורסמה ב"פי האתון". נעם כתב לעיתון של גבעת רם, "הסמרטיטון", כתבה שהיתה אמורה להתפרסם בגיליון שלהם שהופץ ביום הסטודנט, אך גם הם דחו אותנו (אולי אנחנו לא מספיק קלילים בשבילם, או לא מספיק רדודים...). "קפה פוליטי", העיתון היחיד שהסכים לפרסם תמיד את שכתבנו, פרסם שיר שענת כתבה ובגיליון אחר פרסם כתבת תגובה עלינו. למותר לציין שכתבה זו היתה אוסף של אמרות שכל קשר בינן לבינינו היה מקרי ביותר.

בסופו של דבר, כל הכתבות שפורסמו הגדילו לתחושתנו את המעמד שלנו בקמפוס וקרבו אלינו סטודנטים נוספים.

הכתבות, כולל אלה שלא התפרסמו, מרוכזות בנספח ב' שבעמוד 55.

תגובות בדואר אלקטרוני

במהלך התנהלות הפרוייקט פנו אלינו 28 אנשים באמצעות הדואר האלקטרוני. הפניה הראשונה התקבלה ב-3 במאי, כשעתיים לאחר שהפצנו את העלון הראשון (!). הפניה האחרונה (לעת עתה) התקבלה לאחר תום הפרוייקט, ב-12 ביולי. הקפדנו לענות לכל הפניות, ועם חלק מהפונים אף ערכנו מעין "דיון מקוון". לכל הפונים והפונות שלחנו הזמנה לפאנל, ולפחות לגבי חלקם אנו יודעים שגם הגיעו אליו והשתתפו.

התגובות שהתקבלו סייעו לנו להבין כיצד אנו נתפסים בקרב הסטודנטים. שמחנו לכל פניה, גם אם היו כאלה שנוסחו בציניות, או באופן מלגלג ופוגע. הפניות היו מעין חיזוק תמידי לפעילותנו, והוכחה שאנחנו באמת נוגעים באנשים, וגורמים להם לעשות מעשה. אנו מניחים שעל כל אדם ששלח אי-מייל, קיימים לפחות עשרה נוספים שהעלוניס נגעו גם להם, אך לא הביאו את עצמם לשבת מול המחשב ולכתוב. קרה לא פעם שנושאים שהועלו באי-מייל הובאו לדיון בישיבותינו השבועיות, ולעתים אף הביאו לשינויים בהחלטות שקיבלנו.

במקביל לחלוקת העלונים, התחלנו בהתארגנות לקראת הפאנל, שעתידי היה להיות גולת הכותרת של הפעילות. על אף שלא לכך התכוונו, הכיוון שהשיח נטה אליו בקמפוס הוביל לדיון בסוגיית ההיבט הממסדי של תופעת הזנות בישראל. הנושא שבחרנו לדון בו בפאנל היה: 'הזנות בישראל - מיסוד או מיגור?'.
מיגור?.

עיקר העשייה לקראת הפאנל נסבה סביב ההחלטה על הדוברים שעתידיים היו להשתתף, יצירת הקשר והתאום עמם. רונה ונעם ניהלו את הקשר עם עורכת הדין נעמי לבנקרון ממוקד הסיוע לעובדים זרים. בשל המחויבות שלה לנושא ואופיה האסרטיבי, החלטנו שהיא המתאימה ביותר להנחות את הפאנל. אורי ומיכל נפגשו איתה בכנסת כדי להעביר לה את הנקודות המרכזיות שהיינו מעוניינים להעלות בפאנל ולתאם את אופי הדיון.

הבחירה של נעמי להנחיית הפאנל נעשתה פה אחד, אולם באשר לבחירה של הדוברים עצמם, חזרה המחלוקת המרכזית, שפורטה בפרק על העלונים. לחלק מאיתנו היה חשוב לשמור על איזון, כלומר שמספר הדוברים בעד המיסוד יהיה שווה למספר הדוברים נגד, על מנת שהפאנל והדיון שיושמע בו יתפס על ידי הקהל כהוגן. מנגד, לחלקנו לא הפריע אם מספר הדוברים נגד המיסוד יעלה על הדוברים בעד, ושיקול זה לא היה חשוב כלל. אתי ורונה אף טענו שהעניין המספרי אינו אמור להוות שיקול בבחירת הדוברים, כל עוד כל הדעות מושמעות. מבחינתן, זו לא בעיה כלל אילו הקול הדומיננטי שיושמע בדיון יהיה זה שמתנגד למיסוד, ואולי עלינו אף לחתור לכך. לעומתן, מיכל דרשה למן ההתחלה שהפאנל יהיה מאוזן וקיבלה על כך חיזוקים מאורי, שהתעקש כאמור לאורך כל תקופת הפעילות על שמירת שיח אובייקטיבי, שלא ייצור אנטגוניזם בקרב קהל היעד. לבסוף הוסכם לשאוף לפאנל מאוזן. כולנו הסכמנו שמן הראוי הוא שלפחות מחצית מחברי הפאנל יהיו נשים, כלומר שיהיו גבר ואשה שידברו בעד המיסוד, אל מול גבר ואשה שידברו נגד. החלטה זו יצרה מעט בעייתיות באיתור דוברים מתאימים, כפי שיפורט להלן.

ענת יצרה את הקשר הראשוני עם יהודית אילני מאיגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית, על מנת לשמוע מקרוב על מצבן הנפשי של העוסקות בזונות. בפגישתן ביפו היא ביקשה ממנה להשתתף בפאנל ולשמחתנו יהודית הסכימה. השתתפותה היתה חשובה מאוד לכולנו בשל הניסיון האישי הרב והרגישות הרבה שלה לנושא. קיווינו שהיא תוכל להעביר לשומעים את הקושי והמורכבות של החוויה הנפשית הכרוכה בעיסוק בזונות, ואכן כך היה. נעם היה אחראי על הקשר עם משה נגבי, מרצה ופרשן משפטי, שלא הערים קשיים בתיאום של שתי שיחות טלפון בלבד. אולם, חשוב היה לו לציין כי למרות הסכמתו להשתתף בפאנל, הכותרת של הדיון אינה טובה בעיניו, שכן היא מאפשרת לגיטימציה לשיח בעד המיסוד, שיח שלדעתו אין לתת לו במה. דבריו בהחלט עוררו את חלקנו לחשוב כי יש אמת בדבריו. תהיות אלו חברו

לחששות שהתעוררו עם חלוקת העלוניים הראשונים, שייתכן וסטודנטים שאינם בקיאים בפרטים עשויים להסיק כי הפתרון לחוויית הזנות הקשה שתיארנו הוא מיסוד. אם כן, משה נגבי מילא עבורנו משבצת נוספת לצד יהודית אילני בצד המתנגד למיסוד.

אתי יצרה קשר עם חבר הכנסת רשף חן ממפלגת שינוי, שניסח הצעת חוק למיסוד הזנות. רשף חן הסכים מיידי להגיע לפאנל והיה נלהב מהאפשרות להציג את משנתו בנושא, כאשר התאום לפאנל נעשה מול העוזרת הפרלמנטרית שלו.

בשלב זה, נתקלנו בקושי למצוא דובר רביעי שימלא משבצת נוספת בעד מיסוד הזנות- גבר המדבר נגד- יש. אישה המדברת נגד- יש. גבר המדבר בעד- יש. הקול החסר- אישה המדברת בעד. הצרות רק מתחילות. מדי שבוע מתפרסם בעיתון "עכבר העיר" הטור "אני סקס פוליטי". ליעד קנטורוביץ', בעלת הטור מציגה את עצמה כזונה אקטיביסטית-פמיניסטית. לדידה, הזנות היא מקצוע לגיטימי שאין בו כל רעה חברתית מוסרית, והניסיון האישי שלה מוביל אותה לצדד באופציית המיסוד. על כן, עלתה מחשבה לאפשר לה להשתתף בפאנל. אולם, הגענו למסקנה כי ליעד, בדעותיה הקיצוניות, באורח חייה והנסיבות שהובילו אותה לבחור בזנות כמקצוע, אינה מייצגת את החוויה של מרבית הנשים העוסקות בזנות, ולכן המשכנו בחיפוש אחר דוברת בעד מיסוד. מיכל יצרה קשר עם גורמים שונים, מהם נודע לה על שתי אופציות- נילי טל, בימאית סרטים שביימה את הסרט "נשים למכירה" בנושא סחר בנשים, וחברת הכנסת מרינה סולודקין. נילי טל הייתה האופציה המועדפת עלינו מכיוון שלא רצינו שיהיה ייצוג בפאנל לשני חברי כנסת, בייחוד לא לשניים המייצגים את אותה העמדה.

מיכל עשתה ימים ולילות בניסיון להשיג את נילי טל ששהתה בחו"ל באותה תקופה. על- אף שנילי טל הביעה התעניינות, מועד חזרתה ארצה היה יום לאחר הפאנל. אז, ניסינו ליצור קשר עם עו"ד ארי שמאי, שמשמיע טיעונים 'ליברליים' נלהבים בעד מיסוד הזנות, בנוסח 'זכות האישה על גופה, לעשות בו כרצונה'. אולם מקורות יודעי דבר (נעמי לבנקרון) הזהירו אותנו כי הוא יהפוך את הפאנל ל"קרקס". לאחר חיפושים נוספים, אורי יצר קשר עם מר אורי קציר, פובליציסט שעבודת המאסטר שלו עסקה בזנות, אשר הסכים להשתתף בפאנל בצד התומך במיסוד. בכך נאלצנו לוותר על שאיפתנו ליצור פאנל מאוזן ג'נדריאלי.

כל שנותר לנו לקראת הפאנל היה התיאום של האולם, הגברה ופרסום מודעות גדולות בלוחות. אולם, הביצוע של הפרטים הללו חשף אותנו לאופן התנהלותם המכביד של מנגנוני האוניברסיטה. אתי פנתה לדיקאנט הסטודנטים, על מנת לתאם את אולם טבע 3 לפאנל ועל מנת לתלות מודעות גדולות לקראת הפאנל בלוחות הדיקאנט. הובהר לנו שעל מנת לקיים אירוע במרחב האוניברסיטאי ולהשתמש בלוחות האוניברסיטאיים, עלינו להיות רשומים כתא סטודנטים. אפשרות נוספת הייתה לקיים את הפאנל תחת

השם (בהודעות המתפרסמות) של מרכז לייפר או היחידה למעורבות חברתית. אולם, אחרי העבודה הקשה והמאמץ של החודשים שעברו, מובן שלא רצינו ששום גוף יקבל את הקרדיט שהתאמצנו עבורו. ושוב, היה חשוב לנו לשמור על המסר שהעברנו לאורך הקמפיין- אנו קבוצה של סטודנטים שהחליטו לפעול מיוזמתם האישית ללא מניע פוליטי או אחר, כיוון שלהשקפתנו, עשייה סטודנטאלית כזו היא בעלת חשיבות רבה. אולם, לבסוף נראה כי הפרסום של הפאנל תחת ההרצאות של מרכז לייפר היה ברירת המחדל. יצרנו קשר עם הבנות במרכז והן סייעו לנו במסירות רבה בכל הקשור לדיקנאט הסטודנטים ובתאום מול גורמי האבטחה. טלי ממרכז לייפר הצליחה לצמצם את העלויות הניכרות שסידורי האבטחה דרשו. אתי דאגה למימון מהיחידה למעורבות חברתית ולפרסום מודעות גדולות לקראת הפאנל, ונעם דאג לשלוח הזמנות במייל לכל אותם סטודנטים שהתכתבו איתנו והתעניינו.

הפאנל התקיים בתאריך 1.6.05 בשעות הערב, ונכחו בו כ-60 סטודנטים. ראשית, רונה הציגה אותנו, ואת מטרות הפאנל. לאחר מכן, נעמי לבנקרון הציגה את הנושא מנקודת מבטה, וכן את שאר הדוברים בפאנל. כל דובר קיבל כ-7 דקות לפרוס את משנתו בנושא, לפי הסדר הבא: יהודית אילני, רשף חן, משה נגבי ואורי קציר. לאחר סבב זה, ניתנה לקהל אפשרות לשאול שאלות ולהגיב על הדברים שנאמרו, ולכל הדוברים ניתנה אפשרות לענות על שאלות הקהל. לבסוף, נעם דיבר על אפשרויות הפעולה הפתוחות לפני מי שרוצה להמשיך ולפעול בכיוון. בסך הכל, הפאנל נמשך כשעתיים וחצי, והיה בעינינו אקורד סיום מוצלח ביותר לתקופת הפעילות.

קשה לסכם עבודה מאומצת שדרשה מאיתנו זמן כה רב, ותשומות נפשיות גדולות. ובכל זאת נשאלת השאלה, האם הצלחנו במשימה שהצבנו לעצמנו? ובנוסף, מה יקרה בהמשך?

העלון הראשון ניסה למשוך תשומת לב ובעיקר לגרום לאנשים לשאול שאלות ולתהות לגבינו. "מחפשת עבודה" אכן עשה את העבודה שייעדנו לו בהצלחה. העלונים הבאים נתנו מידע מתחום המשפט והמחקר יחד עם סיסמאות קליטות.

השאלה המרכזית איתה התמודדנו לאורך כל העשייה היתה - האם להיות מאוזנים ולהציג את העמדות של שני הצדדים (בנושא המיסוד למשל) או להביע את העמדה הנחרצת והחד משמעית שלנו בלבד. הסכמנו בסופו של דבר שהפאנל יהיה מאוזן והעלונים יביעו בעיקר את העמדה שלנו. אנחנו נגד קליינטים של זנות בישראל, אנחנו מאירים פנים שונות של התופעה מתוך הנחה שככל שאנשים ידעו יותר ויחשבו יותר, אולי הם יחשבו כמונו. זה היה קמפיין לשינוי מודעות.

השפה שבה השתמשנו לא היתה פמיניסטית, למרות שחברי הקבוצה מגדירים את עצמם כפמיניסטיות ופמיניסטיות. לא השתמשנו במילים כמו- "פטריארכלי", "חיפזון", "מעמד האישה". השפה שלנו היתה שפה של זכויות אדם, נטולת התייחסות פמיניסטית ספציפית, עם דגש על שאלות של מוסר ואנושיות. הסיבה היא ששיח פמיניסטי מעורר התנגדות בקרב הקהל הרחב, וניסיון לשבור את מיתוס הזונה והקליינט, ביחד עם מיתוס הפמיניזם, הוא מטלה בלתי אפשרית בשבילנו.

נקודת מוצא נוספת היתה ראייה א-דתית, לא מוסרנית של הזנות. יצאנו נגד תופעת הזנות לא מתוך שמרנות מינית דתית אלא דווקא מתוך אותו חופש מיני חילוני שמעודד פתיחות מינית אך מגנה ניצול והשפלה. מבחינה פוליטית, חשוב היה לנו לא להיות משויכים לשום תא סטודנטים. הימים היו ימי הבחירות לאגודת הסטודנטים ואנו רצינו לייצר אמירה שהיא נקייה מאינטרסים פוליטיים כאלה. הקמפיין מומן ברובו בידי "רוח חדשה" ודאגנו שהם לא יזכירו את זה עד אחרי הבחירות.

בסיכומו של דבר נראה לנו שהשגנו את המטרות שלנו. תופעת הזנות הפכה לנושא שדובר בו רבות בקמפוס, אנשים רבים שאלו שאלות והגיבו לעלונים שלנו, ולפאנל שאירגנו הגיעו אנשים רבים. המשימה הושלמה. כשבוע לפני הפאנל, התחלנו לשאול את עצמנו שאלות לגבי המשך דרכנו. חלקנו הרגיש שמצפים מאיתנו להמשיך, להתרחב. קיבלנו מיילים מסטודנטים וסטודנטיות שרצו להצטרף לפעילות שלנו. אך לא ידענו מהי פעילות הבאה ואם בכלל תהיה כזו. רצון להמשיך יש, במיוחד לאור ההצלחה הגדולה שלנו אבל כוח כבר אין. רובנו מתנדבים במרכז הסיוע לנפגעות ונפגעי אונס ותקיפה מינית ואנו רוצים להמשיך בפעילות החינוכית שלנו במסגרת הזו. מצד שני בוער בנו גם הרצון להמשיך. רונה רצתה להלחם בזנות הקטינות

בשכונת תלפיות תוך הפעלת לחץ על תחנת המשטרה מוריה לאכוף את החוקים הקיימים בנושא. נעם ואורי רצו להמשיך בקמפיין חינוכי ברחובות ירושלים. הרי לא חסר מה לעשות. בסופו של דבר החלטנו להשאיר את השאלה הזו פתוחה. אנחנו לא יודעים מה יהיה איתנו בשנה הבאה ואם ל"סטודנטים נגד קליינטים" יהיה המשך. אנחנו כן יודעים שהכל אפשרי.

חלק III

נספחים

נספח א' - העלונים

להלן 9 העלונים שפרסמנו, לפי סדר הפצתם:

1. 3/5 - מחפשת עבודה?
2. 5/5 - נוח לך?
3. 9/5 - הסרסור שלי לא היה צריך ללמד אותי כלום
4. 16/5 - כמה רוע אפשר לבלוע
5. 18/5 - מי הולך לזונה?
6. 23/5 - בחירה חופשית או בחירה מאונס?
7. 25/5 - מה קורה כשהזנות ממוסדת
8. 29/5 - הזמנה לפאנל
9. 5/6 - הזנות בישראל - מה אפשר לעשות?

מחפשת עבודה?

המקצוע העתיק בעולם קורא לך!

מקומות העבודה מגוונים: דירות, בתי מלון, "מכוני עיסוי", שירותים ציבוריים, גנים ציבוריים, מכוניות, סמטאות, כנסים בינלאומיים, ארועי ספורט חשובים, מסיבות רווקים, מסיבות גיוס ושחרור וכדומה.

דרישות התפקיד:*

נכונות לעבור חדירות ואגינליות, אורליות ואנליות באמצעות אברי מין זכריים, אצבעות, וחפצים שונים. חלק מהעבודה כוללת קשירות וכפיתות, חסימת הפה, כיבוי סיגריות על העור, וכיוצא באלה, לפי דרישת הלקוח. אפשרות למספר גברים בו זמנית, השמיים הם הגבול.

* אין אחריות במקרים הבאים:

- אי תשלום על עבודה שלא סיפקה את צרכי הלקוח.
- כניסה להריון, או מחלות שהועברו במסגרת העבודה, לרבות איידס.
- פציעות וחבלות גופניות שנגרמו תוך כדי מתן השירות.

סטודנטים נגד קליינטים

StudentsVsClients@yahoo.com

נוח לך

נוח לך לחשוב שהזונה שלך בוחרת להיות זונה.

נוח לך לחשוב שהיא בוחרת מבין אינסוף אפשרויות.

נוח לך לחשוב שהיא בוחרת לשכב כל יום עם עשרה גברים.

נוח לך לחשוב שהיא בוחרת עם מי לשכב ועם מי לא.

נוח לך לחשוב שהיא תהיה שם בכל מקרה.

נוח לך לחשוב שהיא נהנית איתך.
נוח לך.

ולה נוח?

דפקת זונה, דפקת לה את החיים...

סטודנטים נגד קליינטים

StudentsVsClients@yahoo.com

"הסרסור שלי לא היה צריך

ללמד אותי כלום. אבא

לימד אותי הכל בבית"

70% מהזנות דיווחו שהתעללות מינית בילדות היא הגורם שהשפיע על התדרדרותן לזנות.

Silbert & Pines (1983) *Social Work* 28,4:285-289

"עברתי גילוי עריות ... אנחנו מקימות קיר בינינו ובין מה שקרה ... לו רק אנשים היו יכולים לראות דרך הקיר הזה, הם היו יכולים להבין שהרבה מהבחירות שלנו הינן הדרך היחידה שאנו מכירות כדי לשרוד."

(מתוך מאמר של ענת גור, בספר "הסוד ושברו", בעריכת זליגמן וסלומון, 2004)

סטודנטים נגד קליינטים

StudentsVsClients@yahoo.com

כמה רוע אפשר לבלוע?

73% מהזנות הותקפו והוכו גופנית
62% מהזנות נאנסו במהלך העבודה
67% סובלות מסימפטומים של הפרעת טראומה

"זנות היא עיסוק מזיק, גופנית ונפשית,
והעוסקות בו חשופות לאלימות ולהפרת
זכויותיהן הבסיסיות כבני אדם".

92% הצהירו כי ברצונן לחדול מהעיסוק בזנות

(Farley M. et al. 1998, "Prostitution in Five Countries:
Violence and Post-Traumatic Stress Disorder")

אפשר להפסיק את האלימות הזאת

אם לא יהיו לקוחות

לא יהיו זונות

סטודנטים נגד קליינטים

StudentsVsClients@yahoo.com

מי הולך לזונה?

הלקוח הממוצע בישראל הוא: יהודי,
חילוני, בגיל 30-40. הלקוחות אינם
משתייכים לשכבה חברתית או כלכלית
מסויימת. גם סטודנטים הולכים לזונות.

*(מראיונות שנערכו עם למעלה מאלף זונות בישראל ע"י
הקליניקה למאבק בסחר בנשים באוניברסיטה העברית)*

בכל חודש

מתקיימים בישראל

כמיליון ביקורים

בבתי זונות.

סטודנטים נגד קליינטים

StudentsVsClients@yahoo.com

בחירה חופשית או

בחירה מאונס?

"מציאות חייהן של העוסקות
בזנות הינה אונס מתמשך
כתוצאה ממצוקה."

גזר הדין בתיק מדינת ישראל נ' קובלנקו, תפ (חי') 176/01, פ"מ תשס"ב

"מדובר כנראה בבחירה שהיא
פועל יוצא של מצוקה והעדר
אפשרות אחרת להתפרנס.
למעשה, ניתן לראות את
הבחירה כבחירה מאונס."

גזר הדין בתיק מדינת ישראל נ' ראובנוב, פ (חי') 000212/01, פ"מ תשס"ה

סטודנטים נא? קליינטים

StudentsVsClients@yahoo.com

מה קורה כשהזנות

מיוסדת?

מצד אחד:

- חל שיפור במצבן של נשים שנרשמו כזונות מבחינת בטיחות, בריאות וזכויות סוציאליות.

מצד שני:

- מספר הזונות והלקוחות עולה.
 - נוצר "שוק שחור" של זנות לא חוקית - ילדות, מכורות לסמים וכו'.
 - עולה מספר הנשים שנחטפות, מוחזקות בתנאים לא אנושיים, ונסחרות לעבודה בזנות.
 - נשים מופנות לעיסוק בזנות ע"י לשכת התעסוקה.
- (מתוך: משוואה עם נעלם, דו"ח של מוקד הסיוע לעובדים זרים) ביום רביעי, 1 ביוני, יתקיים פאנל בנושא: "הזנות בישראל - מיסוד או מיגור?". פרטים בהמשך.

סטודנטים נגד קליינטים

StudentsVsClients@yahoo.com

סטודנטים נאד קליינטים

האוניברסיטה העברית בירושלים
מרכז לייפר ללימודי האשה והמגדר
הרצאות על שם וירג'יניה ל. סניטאו

הזמנה לפאנל בנושא

הזנות בישראל:

מיסוד או מיגור?

יום רביעי, 1 ביוני, בשעה 18:00
באולם טבע 3, הר הצופים.

בהשתתפות:

- גב' יהודית אילני - איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית.
- ח"כ רשף חן - מפלגת שינוי.
- עו"ד נעמי לבנקרון - מוקד סיוע לעובדים זרים.
- מר משה נגבי - מרצה ופרשן משפטי.

לפרטים נוספים - StudentsVsClients@yahoo.com

הלנות בישראל - מה אפשר לעשות?

לדבר על זה - מכר שלך מבקר אצל זונה? שמעת על מסיבה שהמארגנים מזמינים אליה זונה או חשפנית? דברו איתם, הסבירו להם את המשמעות של העניין. לפעמים זו הדרך הפשוטה והיעילה ביותר להשפיע.

לכתוב על זה - כמעט בכל חוג במדעי החברה או הרוח (וגם בפקולטות אחרות) אפשר לבחור לנושא לעבודה משהו שקשור לתחום. יש המון מה לחדש בתחומים אלה, במיוחד בארץ.

להתנדב - להלן מידע על ארגונים הפעילים בנושא זנות, סחר בנשים ואלימות מינית, המחפשים מתנדבים/ות:

- **עמותת עצו"ם** - עורכת הפגנות ועצומות בתחום הסחר בנשים, והחלה בפרוייקט למיפוי ואיתור מודיעין על בתי זנות בישראל למטרות אכיפה.

<http://www.atzum.org/trafficking.htm>

- **הקליניקה למאבק בסחר בנשים בישראל** - נותנת סיוע משפטי והומניטרי לקורבנות סחר (סטודנטים למשפטים בלבד).

<http://law.mscc.huji.ac.il/law1/clinics/2.htm>

- **מוקד סיוע לעובדים זרים** - פועל להגנה על זכויותיהם של מהגרי עבודה וקורבנות הסחר בנשים.

<http://www.hotline.org.il/hebrew/>

- **מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי אונס ותקיפה מינית** - מפעילים קו סיוע טלפוני, ועורכים סדנאות בבתי ספר בנושא אלימות מינית.

<http://www.1202.org.il/>

- **מכון תודעה לחקר תופעת הזנות וסחר הנשים בעולם** - עורך פעילויות להעלאת מודעות לנושא, מסייע לנשים שרוצות לעזוב את עולם הזנות, ופעיל בתחום החקיקה.

<http://www.macom.org.il/todaa-home.asp>

סטודנטים נאד קליינטים

StudentsVsClients@yahoo.com

שוקר שגרה

כשאני אהיה גדולה – אהיה זונה

ענת שטרמז

כשאני אהיה גדולה, אני אהיה זונה
זו עבודה טובה, מיוחדת במינה.
אהיה רכוש של איזה טיפוס מסעיר,
הוא יציע אותי לכל המרבה במחיר

גברים מכל הסוגים, מכל המינים
ישתמשו בי למימוש חלומותיהם הטובים.
ואני אהיה חייבת כרצונם לעשות,
כי הלקוח משלם ויש לו דרישות.

אגשים להם את כל הפנטזיות האיומות
אהיה כל מי שיבקשו ממני להיות.
אם יהיה כואב, זה לא נורא,
הרי לא תהיה לי איזו ברירה.

ויחדרו אל גופי מכוערים, שמנים, חולים
בלי שיניים, אכזריים, הרבה גברים נשואים.
נכים, מסריחים, ילדים שמתנסים לראשונה
רווקים שרוצים קצת כיף לפני החתונה.

כך עוד אחד ועוד אחד ועוד אחד ועוד ..
לפעמים לא אוכל יותר לעמוד.
אבל כלל לא יפריע לי מי זה האיש
בשלב מסוים אפסיק להרגיש.

הם ידפקו וידפקו וידפקו לי ת'חיים,
אבל זה בסדר, הם לא ממש שווים.
אומרים שהמקצוע הזה משתלם,
בכל מקרה זה או זה או להעלם.

סטודנטים נגד קליינטים

לתגובות:

StudentsVsClients@yahoo.com

סטודנטים נגד קליינטים

הזנות בישראל - מקצוע חופשי או עבודת ממוסדת?

רונה משיח ואורי גנן

באמצע המאה ה-19, בעקבות מלחמת אזרחים, בוסלה העבדות בארצות הברית. היה זה סופו של תהליך ארוך ואיטי שכלל שינוי התפיסות העמוקות והרווחות של האומה האמריקאית וכן התמודדות לא פשוטה מצד העבדים עצמם. חלק גדול מאותם עבדים מכרו עצמם מרצונם החופשי, מבחירה. או לשם מה היה

צורך בכלל לבטל את מוסד העבדות? מדוע החליטה החברה האמריקאית להוקיע מוסד זה מתוכה? הסיבה היא אחת ופשוטה- מתוך הכרה בערכם וכבודם של בני האדם באשר הם. בשלב היסטורי מסוים הבינו האמריקאים שיש משהו בעבדות שמחלל את הקיום האנושי, שקנייה, מכירה ושימוש בגופו של אדם מנוגדת לאנושיותו, מנוגדת לאנושיותה ומוסריותה של החברה. שימוש באדם, בגופו ונשמתו, ככלי שרת בידי אחרים, יש בה משום הפרה בסיסית של זכויותיו וכבודו הסגולי (Dignity). גם אם עשה זאת מבחירה. הכרות האו"ם משנת 1948

"אנחנו מפקפקים ברעיון שיהפוך סרסורים ל"מנהלי חברת כוח אדם". אנו סולדים

מהאפשרות שבלשכת העבודה יפנו מובטלות לבתי בושת כהצעת עבודה

הוקיעה את העבדות והסחר בבני אדם כציווי מוסרי לכלל החברות.

אנחנו "סטודנטים נגד קליינטים", רואים את תופעת הזנות כמעין עבודת מודרנית. שמנו לנו למטרה (ראשונית) להתחיל שיח אקדמי וחברתי בנושא הזנות בישראל. התפיסה הרווחת בחברה הישראלית היא שזנות היא עסקה לגיטימית המתבצעת בין אשה שבחרה מרצונה החופשי לעסוק בזנות, לבין איש הקונה את שירותיה. ברצוננו לאתגר תפיסה זו, לערער את היות העסקה לגיטימית ואת הבחירה חופשית. עסקה בה גוף האדם הוא מוצר אינה לגיטימית. בחירה שנעשית בגיל צעיר מתוך מצוקה כלכלית או אישית קשה אינה חופשית. מחקרים מראים שהגיל הממוצע בו אשה מתחילה למכור את גופה עבור דבר מה הוא 12 עד 14. בגיל זה קשה לדבר על בחירה חופשית אמיתית (זוכר/ת איך היית בגיל 14?). והאם ייתכן שאשה תמכור את גופה לשימושו המלא של אדם אחר מסיבה שאינה מצוקה קשה ואמיתית? סביר להניח שלא.

קניית גופו של אדם לצורך סיפוק צרכים מיניים אינה לגיטימית ממש כשם קניית אדם לצורך עבודה, גם אם הדבר נעשה מתוך בחירה חופשית כביכול של אותו אדם. אך שאלות אלה אינן היחידות שצריכות להישאל. שאלה חשובה אחרת היא- מהי מידת האחריות שיש להטיל על הלקוחות בקיום תעשיית הזנות בישראל? אין ספק שבלי הלקוחות לא הייתה מתקיימת התעשייה. לפיכך, עלינו לשנות את האופן שבו אנו חושבים ומתייחסים ללקוחות בחברה תוך הפניית אצבע מאשימה כלפיהם.

יש הרואים ברעיון מיסוד הזנות פתרון לניצול הנשים. כך לכאורה תימנע אלימות נגד הזונות וישופרו תנאי עבודתן. מעבר לפקפוק ביעילות של מיסוד, אנחנו "סטודנטים נגד קליינטים" מפקפקים ברעיון שיהפוך סרסורים ל"מנהלי חברת כוח אדם". אנו סולדים מהאפשרות שבלשכת העבודה יפנו מובטלות לבתי בושת כהצעת עבודה לגיטימית, וחוששים שבנינו יבינו שאין כלל בעייתיות בניסיונות מיניים ראשוניים עם זונות כי "הרי זה מוסד חברתי לגיטימי", ושבנותינו תפנינה למקצוע זה מאותה סיבה בדיוק.

מוסד הזנות פוגע הן בזונות, והן בכלל החברה ולכן עליו להעלם מהעולם.

"סולדים מן האפשרות שבלשכת העבודה יפנו מובטלות לבתי בושת כהצעת עבודה"

StudentsVsClients@yahoo.com

סטודנט נגד סטודנטים נגד קליינטים

זיו מילמן

למרות כוונתם הטובה, חוטאים "סטודנטים נגד קליינטים" למטרתם

לאחרונה החלו להתפרש ברחבי הקמפוס פליירים של תא חדש בשם "סטודנטים נגד קליינטים", שמטרתו לעצור את הסחר בנשים. בתחילה היתה מטרתם ברורה ומוצדקת, אך נראה כי לאחרונה חל מפנה והם החליטו לצאת נגד מקצוע הזנות בכללו, כמו גם נגד אלו המשתמשים בשירותי אותו מקצוע.

מאבק זה לא רק שהוא מיותר, הוא גם לא יעיל. גברים לא יפסיקו ללכת לזונות רק בגלל מספר פליירים שמפוזרים במגדל השן של האוניברסיטה, או אפילו מחוצה לה. המקצוע הזה מוגדר כ"מקצוע העתיק בעולם" ולא בכדי. אם הזנות שרדה את התקופה הפוריטנית, ודאי שתשרוד את התקופה שלאחר המהפכה המינית. מאבק בזנות כולה כמוהו כניסיון לחצוב בסלע בזלת בעזרת סכין מפלסטיק.

עלי להבהיר מיד כי אין בכוונתי להלל ולפאר את הזנות במאמר זה. כלל וכלל לא, אך גם אין בכוונתי להורידה לרמה נמוכה יותר מכל עבודה גופנית אחרת. במאמר שהתפרסם לפני מספר שבועות על ידי נציגי הקבוצה הזו, הושוותה הזנות כיום, ובצדק, לעבודות. אך כשבוטלה העבודות, לא בוטלה עבודת הכפיים, העבדים פשוט התחילו לקבל שכר ותנאים יותר הומאניים. הם הפכו לשכירים. אדם שעובד כיום בעבודה גופנית מאומצת מוכר גם הוא את גופו לאחר, אך השונה בינו לבין אותה זונה בדירת חדר מעופשת הוא שלו יש את החוק שמגן עליו. אני עובד כיום בעבודה מאומצת שמשפיעה מאוד לרעה על גופי, אך אני יודע שאני יכול מחר להתפטר מהעבודה הזו; אני יודע שיש מספר שעות וימים מוגבל שבהם יכול מעסיקי להעביד אותי; אני יודע שאני יכול להתווכח עם הבוס מבלי לחשוש ל-20 הצלפות בחצר מול שאר העובדים.

אני משכיר את גופי ומעסיקי יודע שהשכרה זו יכולה להסתיים בכל רגע על ידי אם ארצה בכך, וכן ידוע לו שישנם דברים שהוא אינו יכול לעשות. כל זאת קורה משום שיש חוק שעומד לצידו, משום שיש לי זכויות. אם פוגעים בי, יש לי אל מי להתלונן. לזונות אין את היכולת הזו. אין להן גוף מאורגן וחוקי שדואג להן, ולכן הסחר בנשים פעיל כל כך ומצליח כל כך. אין מי שיעצור את אותם סוחרי עבדים מודרניים.

רדיפת סוחרי הנשים עד חורמה רק תוריד אותם עמוק יותר למחתרת, שם באמת לא נוכל לדעת מה קורה, וייתכן, עד כמה שזה נשמע בלתי אפשרי, שתנאיהן של הנשים רק יוחמרו. רדיפת הקליינטים אף היא בלתי ריאלית, פשוט משום שהיא לא תעזור. בעולם אידיאלי גבר לא יזדקק לזונה ולא ימצא סיפוק בתשלום על מין, אך לצערנו העולם הזה רחוק מלהיות אידיאלי ולו רק משום שאידיאל, בהגדרתו, הוא דבר שלא ייתכן במציאות, לכן כל מאבק להשגתו נועד לכישלון. יצירת אלטרנטיבה לזנות היא ככל הנראה הפתרון היחידי לסחר בנשים: מוסדות חוקיים ומפוקחים שיאפשרו לאותם גברים מקום פורקן ויהוו תחרות חזקה ואפקטיבית לסוחרי הנשים.

מיסוד הזנות גם לא יהפוך את המקצוע ללגיטימי או נחשק יותר. ישנם מקצועות רבים, כגון עבודות ניקיון, שהם חוקיים, אך אינם רצויים. מיסוד הזנות רק יאפשר לנשים שנאלצות להגיע למקצוע הזה, לחיות ממנו בסוג של כבוד.

ענת שטרמן מ"סטודנטים נגד קליינטים" מגיבה:

ראשית תודה לך על תגובתך. קבוצתנו קמה במטרה לעורר שיח על הזנות ואנו שמחים לקבל כל תגובה. לא צפינו שחלוקת הפליירים תמגר את הזנות, רצינו ליצור דיון על הנושא. בעוד שהסחר בנשים נתפס בציבור כתופעה מזעזעת, על הזנות כמעט ולא מדברים. חשוב לנו להבהיר שאיננו יוצאים נגד הזנות עצמן, אלא נגד הלקוחות שיוצרים את הביקוש להן. אנו מתנגדים לתפיסת הזנות כמקצוע לכל דבר, שכן ברוב המקרים מדובר בסימפטום של טראומה מוקדמת. רוב רובן של הזנות עברו התעללות ממושכת בילדות והזנות היא המשך ישיר של הטרומה. בעבודתן הן חשופות אלימות קשה, אונסים והתעללויות מזעזעות מצד לקוחות ששילמו ולכן "מגיעה להם התמורה".

גברים יכולים בהחלט להתגבר על יצרם או לפרקו בדרכים לא פוגעניות, אחרי הכל אנו לא חיות. זנות היא אלימות מינית והפרה בוטה של זכויות אדם, ומיסוד הזנות יהפוך זאת ללגיטימי. בנוסף, מארצות אחרות ניתן לראות שהמיסוד לא הוביל לתוצאות הרצויות. בהולנד, למשל, מיסוד הזנות, בין היתר, הגדיל את הנשים הנסחרות ואת הזנות שירדו למחתרת.

לתגובות, מידע נוסף, הערות, הארות ורצון לעשייה אנא כיתבו: StudentsVsClients@yahoo.com

זנות- מה רע בזה בעצם ?

אורי גנן ורונה משיח

בקיצור, במחשבה שנייה, פנייה לזונה היא בעצם תמיכה בניצולן הנפשי והפיסי של ילדות ונשים. עכשיו ברור מה רע בזה ? או, אז מה יעשה הבחור הבודד והחרמן שלנו ? איך הוא ישרוד בלי ריגושים מיניים ?? טוב, אז גם כאן חשוב להבהיר כמה דברים, רוב הלקוחות של זונות הם לא גברים בודדים וחסרי אהבה. מחקרים מראים שהלקוח הטיפוסי הוא גבר שיש לו לפחות שותף מיני אחד בחיים. לרוב, הפנייה לזונה נובעת מרצון כפורקן מיני, תוך מימוש פנטזיות מיניות קיצוניות וזונות רבות סובלות מאלימות מצד לקוחותיהם. בפנייתו לזונה, הלקוח משרת את מעגל הניצול המיני בו הוא שרויה. הקטע של "אני סתם עוד לקוח" מתאים רק ל"נדמה לי". במציאות יש ללקוח אחריות הרבה יותר כבדה.

* אורי גנן ורונה משיח
חברים ב'סטודנטים נגד
קליינטים', לפנייה:

StudentsVsClients
@yahoo.com

בואו נשחק לרגע ב - "נדמה לי". נגיד שאת/אתה גבר, לצורך, אתה לבד, אתה די ביישן ואתה נראה לא משהו, היית שמח אם חייד המיניים היו קצת יותר מרגשים ולא היו מוגבלים רק לקשר הרומנטי שבינך לבין ירך, אתה נתקל במודעה בעיתון של בחורה שמציעה קשר דיסקרטי ומרגש תמורת תמיכה כלכלית, שזה במילים אחרות זנות. למה שלא תלך אליה בעצם ? נניח לרגע שבאמת היא יזמה את כתיבת המודעה (הנחה בעייתית כי ברוב המקרים יש גם איזה סרסור בסיפור), ואת אומרת שהיא בחרה מדצונה למכור את גופה, למה היא עשתה את זה ? אותך זה כבר לא צריך לעניין, אתה מביא לה כסף, היא מביאה לך סיפוק מיני, וכולם יוצאים מרוצים ...

אז זהו שלא, זה כן צריך לעניין אותך למה היא עשתה את זה, קודם כל, הקטע הזה של בחירה חופשית בזנות כפרנסה לגיטימית מתאים ברוב המקרים לבחורות עם נתונים מאוד מסוימים, ולשם שינוי לא מדובר על הנתונים החיצוניים. מחקרים שונים מראים שמה שגורם לנשים לבחור בזנות הוא לא רק "עוני כלכלי", אלא גם מה שאפשר לכנות "עוני זפשי". זהו לב הבעיה, נראה שיש קשר הדוק בין חוויות קשות של התעללות מינית וגילוי עריות לבחירה ה"חופשית" בזנות. את זה לא כל כך קל לשחק ב"נדמה לי", אבל ננסה.

נגיד עכשיו שאת/ה אשה שעברה חוויה של גילוי עריות, אז מה למדת בבית? מגיל צעיר מתייחסים אליך כגוף, גוף חסר הגנה שמי שאמור להגן עליו מנצל אותו לצרכיו המיניים, סביר שחווית ההתעללות גרמה לך להבין על בשרך שיחסי מין מנותקים מרגש של אמון, אינטימיות, ואהבה, סביר שאת לומדת שכל ערכך מתמצה במיניות שלך, שיחסי מין, ממש כמו הגוף שלך, הם מוצר צריכה שניתן לסחור בו, למכור ולקנות אותו, "תובנה" כזו לא תתרחש אצל אישה שלא עברה חוויות כאלה.

"זנות בישראל - מקצוע חופשי או עבודת לגיטימית" / רונה משיח ואורי גנן

בשנת 1920 בוטלה העבדות בארצות הברית. הדבר לא קרה ביום אחד, היה זה תהליך ארוך ואיטי שכלל שינוי התפיסות העמוקות והרווחות של האומה האמריקאית וכן התמודדות לא פשוטה מצד העבדים עצמם. חלק גדול מאותם עבדים מכרו עצמם מרצונם החופשי, מבחירה. אז לשם מה היה צורך בכלל לבטל את מוסד העבדות? מדוע החליטה החברה האמריקאית להוקיע מוסד זה מתוכה? הסיבה היא אחת ופשוטה - מתוך הכרה בערכם וכבודם של בני האדם באשר הם. בשלב היסטורי מסוים הבינו אמריקאים שיש משהו בעבדות שמחלל את הקיום האנושי, שקנייה, מכירה ושימוש בגופו של אדם מנוגדת לאנושיותו, מנוגדת לאנושיותה ומוסריותה של החברה. שימוש באדם, בגופו ונשמתו, ככלי שרת בידי אחרים, יש בה משום הפרה בסיסית של זכויותיו וכבודו הסגולי (Dignity) גם אם עשה זאת מבחירה.

אנחנו "סטודנטים נגד קליינטים" שמנו לנו למטרה (ראשונית) להתחיל שיח אקדמי וחברתי בנושא הזנות בישראל, לשם ערעור התפיסות הרווחות לגבי זנות בחברה. התפיסה הרווחת בחברה הישראלית היא שזנות היא עסקה לגיטימית המתבצעת בין אשה שבחרה מרצונה החופשי לעסוק בזנות, לבין איש. ברצוננו לאתגר תפיסה זו, לערער את היות העסקה לגיטימית ואת הבחירה חופשית. עסקה בה גוף האדם הוא מוצר אינה לגיטימית, בחירה שנעשית בגיל צעיר מתוך מצוקה כלכלית או אישית קשה אינה חופשית. מחקרים מראים שהגיל הממוצע בו אשה מתחילה למכור את גופה עבור דבר מה הוא 12 עד 14. בגיל זה קשה לדבר על בחירה חופשית אמיתית (זוכר/ת איך היית בגיל 14?). והאם ייתכן שאשה תמכור את גופה לשימושו המלא של אדם אחר מסיבה שאינה מצוקה קשה ואמיתית? סביר להניח שלא. אך שאלות אלה אינן היחידות שצריך להישאל. שאלות חשובות אחרות הן - כיצד ייתכן שאדם מוכן לקנות "מוצר" כזה, כיצד ייתכן שהחברה הישראלית מאפשרת קניית שירות שכזה? קניית גופו של אדם לצורך סיפוק צרכים מיניים אינה לגיטימית ממש כשם קניית אדם לצורך עבדות, גם אם הדבר נעשה מתוך בחירה חופשית כביכול של אותו אדם. אנחנו "סטודנטים נגד קליינטים" יוצאים נגד תופעה חמורה זו אשר פוגעת הן בזונות והן בנו - החברה הישראלית.

יש הרואים ברעיון מיסוד הזנות פתרון לניצול הנשים, כך לכאורה תימנע אלימות נגד הזונות וישופרו תנאי עבודתן. מעבר לפקפוק ביעילות של מיסוד, אנחנו "סטודנטים נגד קליינטים" מפקפקים ברעיון שיהפוך סרסורים ל"מנהלי חברת כוח אדם", סולדים מהאפשרות שבלשכת העבודה יפנו מובטלות לבתי בושת כהצעת עבודה לגיטימית, וחוששים שבנינו יבינו שאין כלל בעייתיות בניסיונות מיניים ראשוניים עם זונות. כי "הרי זה מוסד חברתי לגיטימי", ושבנותינו תפנינה למקצוע זה מאותה סיבה בדיוק.

הזנות בישראל - מקצוע חופשי או עבודת ממוסדת? / נעם פרי

יכול להיות שנתקלת לאחרונה בעלון קטן, שעוסק בתופעת הזנות בישראל. אולי שאלת את עצמך, מי האנשים האלה, "סטודנטים נגד קליינטים", ומה לעזאזל הם רוצים ממני? ובכן, אנחנו יודעים שזה נושא שלא אוהבים לחשוב עליו. לא נעים... ובכל זאת, אי אפשר להתעלם מהעובדה שקיימת בארץ תעשייה ענפה העוסקת ב"מקצוע העתיק בעולם". יש כמובן את הזנות עצמן, שהן לרוב נשים מרקע כלכלי וחברתי קשה ביותר. נשים שמעולם לא היתה להן אופציה ממשית אחרת. נשים שברובן עברו התעללות מינית בילדות, והתחילו את "הקריירה" שלהן בגיל 14(!). יש את הסרסורים, אותם פושעים שמנצלים את הנשים האלה ו"מעסיקים" אותן בתנאים מחפירים, תוך התעללות מתמשכת שכוללת אלימות פיזית ומינית. ויש את כל "גורמי הסיוע" שמסביב: בעלי דירות שמשכירים אותן לסרסורים, עיתונים שמפרסמים מודעות המציעות שירותי מין, נהגי מונית שלוקחים בני נוער בהסעות מאורגנות (כן כן) לביקור אצל זונה, וכו' וכו'. רגע, לא שכחנו משהו? אה, הלקוחות.

מי הם הלקוחות? עפ"י דו"ח שהתפרסם לאחרונה ע"י הקליניקה למאבק בסחר בנשים של האוניברסיטה העברית, מסתבר שללקוחות בישראל אין "פרופיל" אחיד. לא מדובר רק בעובדים זרים, רווקים, נכים, או אנשים חולים. מדובר פשוט בגברים. חילונים ודתיים. נשואים ורווקים. מקומיים וזרים. פרופסורים באוניברסיטה וכאלה שלא סיימו תיכון. יהודים, מוסלמים ונוצרים. בקיצור, כולם. הערכות לגבי היקף התופעה מדברות על כמיליון ביקורים אצל זונות בחודש.

אנחנו, "סטודנטים נגד קליינטים", קבוצת סטודנטים מהאוניברסיטה העברית, שמנו לנו למטרה (ראשונית) להתחיל שיח אקדמי וחברתי בנושא הזנות בישראל. בענינו, זנות איננה עסקה לגיטימית המתבצעת בין הלקוח, לבין אשה שבחרה מרצונה החופשי לעסוק בכך. מדובר למעשה במערכת ממוסדת של ניצול, השפלה והפרת זכויות האדם של אלפי נשים בישראל מדי יום. אנו רואים בלקוחות את האחראים העיקריים לתעשייה נוראית זאת, כי בלעדיהם היא לא היתה יכולה להתקיים. מעבר לכך, אנחנו מאמינים שזנות היא ביטוי קיצוני של תפיסה לפיה גוף האדם הוא מוצר צריכה, תפיסה שמרעילה את החברה בה אנו חיים. זאת לא בעיה של הזונות. זאת בעיה של כולנו.

ב-1 ביוני בשעה 18:00, נקיים באולם "טבע 3" בקמפוס הר הצופים פאנל תחת הכותרת "הזנות בישראל - מיגור או מיסוד?". בפאנל, בהשתתפות הקהל, ידברו מומחים בנושא. בואו לשמוע ולהשמיע את דעתכם.

"סטודנטים נגד קליינטים"

StudentsVsClients@yahoo.com

7. דברי הפתיחה לפאנל / רונה:

ערב טוב!

בשכונת תלפיות ירושלים, קרוב לתחנת המשטרה מוריה, עומדות נערות צעירות ומוכרות את גופן לגברים מבוגרים עבור כסף או סמים. החוק בישראל אוסר על קיום יחסי מין עם קטינות, ודאי שלא בעבור כסף ובטח ובטח שלא בעבור סמים. החוק הזה לא נאכף.

שמי רונה ואני חלק מקבוצת סטודנטים שנקראת "סטודנטים נגד קליינטים". קמנו במטרה לעורר מודעות ציבורית לנושא הזנות בישראל. אנו סבורים שמשטרת ירושלים לא עושה דבר כדי למגר את זנות הקטינות מכיוון שתופעת הזנות בישראל, כל עוד אינה מהווה מטרד ציבורי, לא נתפסת כבעיה. קניית מין מאישה, צעירה כמבוגרת, נתפסת כעסקה לגיטימית.

אנו, "סטודנטים נגד קליינטים" יוצאים נגד תפיסה רווחת זו. אנו רואים בזנות תופעה נוראית המבוססת על ניצול, שליטה והשפלה שיש למגרה מהחברה. מחקרים בנושא מגלים כי רוב העוסקות בזנות חוו התעללות מינית או גילוי עריות בילדותן והן מדווחות שזו הסיבה העיקרית שהשפיעה על התדרדרותן לזנות. רובן הצהירו כי ברצונן לחדול מהעיסוק בזנות. הבחירה ה"חופשית" כביכול של הזונות בעיסוק זה, נובעת, אם כן, ממצוקה נפשית וכלכלית קשה.

אנו מפנים אצבע מאשימה כלפי הלקוחות בתעשיית הזנות בישראל, שהרי הם אלו שלמעשה מקיימים אותה. אנו רואים בלקוחות האחראים הראשיים להפרת זכויות האדם הבסיסיות ביותר של אלפי נשים בישראל.

במהלך החודשיים האחרונים לקחנו על עצמנו להפיץ מידע אמין בנושא הזנות בישראל מתוך הנחה ותקווה שככל שיותר אנשים יהיו מודעים להיות תופעת הזנות בישראל כה נפוצה ואכזרית, ככל שיותר אנשים יבינו שקיום מוסד הזנות בחברה הינו גושפנקא חברתית לניצול והפרה של זכויות אדם, כך ישתנו בהדרגה התפיסות המקובלות לגבי מוסד זה ועימן יוכל להתחולל שינוי אמיתי שיאפשר אכיפת חוקים קיימים וחקיקת חוקים חדשים שמטרתם למגר את הזנות בישראל.

אנו רוצים להודות לד"ר דפנה גולן-עגנון שבקורס שלה כל העשייה שלנו התחילה, למעורבות חברתית, רוח חדשה ומרכז לייפר שעזרו לנו כמיטב יכולתם, לאורחים הנכבדים שלנו ולכם שהגעתם. את הפאנל תנחה עו"ד נעמי לבנקרון ממוקד הסיוע לעובדים זרים ומהקליניקה למאבק בסחר בנשים באוניברסיטה.